

Istoria tratamentelor inumane și degradante din Poiana Mare se repetă într-o instituție publică de asistență socială din sectorul 2 al Bucureștiului

Peste 17.404 persoane traiesc în 398 de instituții publice de asistență socială pentru persoane adulte cu dizabilități aflate în coordonarea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice prin Direcția Protecția Persoanelor cu Handicap, la 31 decembrie 2012 (<http://www.anph.ro/tematica.php?id=13&idss=41>).

CRJ încearcă de un an să-i viziteze pe cei 57 de beneficiari ai uneia dintre aceste instituții: Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihică „Gheorghe Serban” aflată în subordinea DGASPC sector 2. Pentru a vizita instituția, în acord cu prevederile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, a Protocolului Opțional la Convenția Împotriva Torturii și a Legii sănătății mintale nr. 487 din 2002, CRJ s-a adresat Judecătoriei Sectorului 2 din București.

Istoria tânărului Valentin Câmpeanu, diagnosticat cu dizabilități intelectuale, crescut într-un centru de plasament și decedat la mai puțin de o săptămână de la transferul în Spitalul de Psihiatrie din Poiana Mare, se repetă. Deosebirea constă în faptul că abuzurile la adresa acestor persoane se înregistrează în centrul capitalei și nu la sute de kilometri de cel mai apropiat centru universitar.

Centrul de Resurse Juridice a realizat o vizită la Spitalul Poiana Mare în luna februarie 2004, unde a documentat condițiile inumane în care erau ținute pacienții. Șapte morți au fost documentate de către CRJ în urma vizitei la Spitalul Poiana Mare. Aceste șapte morți nu au fost un caz izolat. S-a aflat că alți 81 de pacienți au murit în 2003 și ulterior vizitei, alți 19 în primele două luni ale lui 2004 în Spitalul de la Poiana Mare, dintr-un număr de pacienți care oscila constant în jurul cifrei de 500. Cei mai mulți au murit în timpul iernii în circumstanțe asemănătoare, din mai multe cauze, inclusiv precaritatea condițiilor de viață și tratament și îngrijirea necorespunzătoare. Cercetările oficiale cu privire la cauzele deceselor au constatat că nu există vinovați. În plus, au fost limitate, superficiale și au durat foarte mult. Toți pacienții erau într-o stare de subnutriție severă în momentul decesului, fiind spitalizați la Poiana Mare de foarte mult timp (una dintre paciente, o femeie, fusese instituționalizată întreaga viață). Pacienții fuseseră diagnosticați cu diferite probleme de sănătate mintală.

CRJ a documentat moartea celor șapte pacienți (patru femei și trei bărbați) și a sesizat CtEDO (<http://www.crj.ro/Cazul-Spitalului-de-Psihiatrie-Poiana-Mare/>) cu privire la condițiile suspecte în care au murit aceștia și investigațiile deficiente ce s-au realizat în cazul lor. Toți cei șapte pacienți nu aveau rude, nu se cunoștea dacă aveau rude sau fuseseră abandonați de familiile lor. Toți aceștia fuseseră spitalizați fie la cererea lor, la inițiativa familiei sau a

autorităților și pe baza unei legislații care nu le respecta drepturile și libertățile. De asemenea, doi dintre ei fuseseră spitalizați întreaga viață iar ceilalți trei între 8 și 10 ani înainte de data morții lor. CtEDO a primit cazul *Malacu c. României* (Aplicația nr. 55093/09) referitor la cinci dintre acești pacienți, dar încă nu s-a pronunțat asupra admisibilității acesteia.

Acest caz este o ocazie pentru CtEDO de a face lumină în numeroasele abuzuri asupra persoanelor cu dizabilități din instituții publice de asistență socială sau spitale de psihiatrie. Cazul este un exemplu extrem pentru astfel de abuzuri, implicând oameni care au murit de foame, de frig și în urma unor tratamente și îngrijiri necorespunzătoare, într-un orizont de timp nu mai îndepărtat decât anul 2004. Cazul atrage atenția și asupra absenței pedepselor, de care se bucură și astăzi autorii abuzurilor. În final, acest caz relevă eșecul sistematic al sistemului de sănătate din România de a furniza îngrijire și tratament de calitate persoanelor cu dizabilități.

Moartea acestor pacienți din Spitalul Poiana Mare face parte dintr-un șir lung de cazuri similare. Comitetul pentru Prevenirea Torturii (CPT) al Consiliului Europei a vizitat Spitalul Poiana Mare pentru prima dată în 1995 stabilind că, 61 de pacienți muriseră în decursul a doar 7 luni. O a doua vizită a fost realizată de CPT în 1999, iar a treia vizită a CPT a fost impusă de o nouă recrudescență în numărul pacienților morți în această instituție, cele mai multe dintre morți având loc în perioada iernii. (<http://www.cpt.coe.int/en/states/rom.htm>). Decesele acestor pacienți sunt emblematice pentru așa-zisele „cazuri sociale”, persoane marginalizate, fără familie, casă sau venituri. În loc ca autoritățile române să creeze oportunități ca aceștia să fie integrați și susținuți în comunitate, aceștia au fost plasați în instituții sociale unde au fost ținuti în condiții extreme, fără tratament adecvat problemelor lor de sănătate mintală, ci cu scopul doar de a îi izola de societate și nu de a îi reabilita.

Un alt caz care a fost adus în atenția presei și a altor organizații internaționale non-guvernamentale de protecție a drepturilor omului (<http://www.crj.ro/Primul-caz-referitor-la-decese-pacientilor-de-la-Spitalul-de-Psihiatrie-Poiana-Mare-comunicat-Guvernului-roman-822/>) de către Centrul de Resurse Juridice, *Valentin Câmpeanu c. România*, Aplicația nr.47848/08, va fi luat în discuție în curând de Marea Cameră a CtEDO <http://www.crj.ro/download.php?fileID=phpOwDj1g.pdf>. Acesta este și unul din cele mai reprezentative cazuri pentru situația în care s-au găsit și, din păcate, încă se găsesc persoanele cu dizabilități mintale din instituțiile publice din România, aceea de a le fi încălțate zilnic drepturile, de a fi supuși relelor tratamente și chiar torturii, de a fi instituționalizați pe perioade îndelungate de timp sau chiar întreaga viață și care sunt în imposibilitate de a se plânge de abuzurile pe care le trăiesc sau de a avea vreun remediu juridic disponibil, datorită dizabilității pe care o au sau pentru că sunt împiedicate de către diferite autorități. De asemenea, acest caz subliniază și lipsa de instruire a personalului medical în relația cu beneficiarii cu dizabilități mentale și cu probleme complexe (infecțati cu HIV sau suferind de alte boli) și nepregătirea instituțiilor publice de a le respecta drepturile de bază la tratament medical și îngrijire adecvată.

Cazul din fața CtEDO se referă la un tânăr care împlinise de curând 19 ani, abandonat la naștere, Valentin Câmpeanu, care a trăit întreaga sa viață într-un centru de plasament (orfelinat). Avea o dizabilitate intelectuală severă, era infectat cu virusul HIV și era bolnav de hepatită și tuberculoză. După majoratul său, în 2003, acesta a fost externat din centrul de plasament și transferat într-o instituție publică de asistență socială pentru adulți. A stat acolo o săptămână, fiind admis doar cu hainele de pe el, fără medicația antiretrovirală, care îi era

administrată de la diagnosticarea cu HIV. A fost apoi transferat la Spitalul Poiana Mare, unde a mai trăit o săptămână până la moartea sa, după ce a fost abandonat într-un izolator, fără îngrijiri medicale, tratament și trăind în condiții degradante. Instituția publică de asistență socială din localitatea Cetate a încercat în van, prealabil internării sale la Poiana Mare, să găsească o instituție de sănătate care să îl accepte ca pacient adult, în special datorită statutului său HIV-pozitiv și a dizabilității intelectuale. Ancheta oficială referitoare la cauzele morții sale, marcată de nereguli procedurale, nu a rezultat în vreo acuzație împotriva personalului implicat în transferurile succesive ale lui Câmpeanu de la o instituție socială la una medicală, sau împotriva personalului din instituțiile în care el a fost admis în ultimele luni ale vieții sale.

Amnesty International se arăta preocupat, la acea vreme, (<http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR39/008/2005/en/00789410-d47f-11dd-8743-d305bea2b2c7/eur390082005en.pdf>) de inabilitatea statului român de a investiga morțile care avuseseră loc în Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare și de a îi găsi pe cei vinovați de acestea. Raportul Amnesty International subliniază, încă o dată, că situația și moartea lui Valentin Câmpeanu și a celorlalți pacienți în acest spital nu era singulară, ci în mod regulat se încălca prohibiția torturii, tratamentelor inumane și degradante și dreptul fiecărei persoane la cel mai înalt standard de sănătate fizică și mentală ce poate fi atins.

Curtea i-a cerut României să explice tratamentul acestui tânăr HIV-pozitiv cu dizabilități intelectuale, care a dus la moartea acestuia.

În ciuda acestui caz cutremurător, prezentat pe larg în presa din România, referitor la care și organizația non-guvernamentală de protecție a drepturilor omului Amnesty International a adresat la acea vreme un memorandum Guvernului Român și a promisiunii ministrului sănătății din 2005, Eugen Nicolaescu, de a închide acest spital, în noiembrie 2006 spitalul nu fusese închis, ci chiar își sporise capacitatea, iar procedura internării nevoluntare nu era cunoscută și nici respectată de personalul din acest spital (<http://www.crj.ro/userfiles/editor/files/ComunicatPoianaMare1.pdf>)

Cazul *Valentin Câmpeanu c. României* a trezit un ecou extraordinar de puternic din partea a numeroase organizații internaționale, reprezentanți ai societății civile și presei. În fața CtEDO au fost prezentate un număr de nu mai puțin de 7 intervenții din partea unor terți, dintre care menționăm intervenția fostului Comisar al Consiliului Europei pentru Drepturile Omului, dl. Prof. Thomas Hammarberg (<http://www.crj.ro/Noutati/-Decembrie-Ziua-drepturilor-omului-Centrul-de-Resurse-Juridice-pentru-Valentin-Campeanu-vs-Romania/>).

Alte rapoarte CRJ realizate în urma vizitelor neanunțate în instituții publice de asistență socială sau în spitale de psihiatrie:

<http://www.crj.ro/Monitorizarea-drepturilor-copiilor-si-tinerilor-cu-dizabilitati-mintale-din-institutiile-publice/>

<http://www.crj.ro/Mecanisme-de-protectie-pentru-persoanele-cu-dizabilitati-mintale-din-institutiile-medicale-si-sociale/>

<http://www.crj.ro/Un-mecanism-pentru-prevenirea-torturii-si-tratamentelor-inumane-degradante/>

<http://www.crj.ro/Raport-respectarea-drepturilor-persoanelor-cu-dizabilitati-mintale-319/>

<http://www.crj.ro/Brosura-Tutela-protectie-sau-obstacol-in-calea-integrarii-persoanelor-cu-dizabilitati-intelectuale/>

<http://www.crj.ro/Unde-este-interesul-superior-al-copiilor-cu-dizabilitati-severe-si-fara-apartinatori-legati-de-paturile-dintr-o-sectie-de-pediatrie--1159/>
<http://www.crj.ro/Copii-cu-dizabilitati-mintale-legati-de-paturi-Introducerea-de-garantii-suplimentare-in-protejarea-copiilor-cu-dizabilitati-mintale-spitalizati-si-nu-doar-destituirea-unor-angajati-1169/>
<http://www.crj.ro/Participarea-Centrului-de-Resurse-Juridice-CRJ-la-Evaluarea-Periodica-Universala-Universal-Periodic-Review-UPR-a-Romaniei-la-ONU-1161> (Statement of Romania of the CLR at the UPR pre-session, pag. 3).